

Representantforslag 55 S

(2015–2016)

fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V. Bollestad og Geir Jørgen Bekkevold

Dokument 8:55 S (2015–2016)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug V. Bollestad og Geir Jørgen Bekkevold om behandling av barn og unge som begår overgrep

Til Stortinget

Bakgrunn

Det har de siste årene blitt iverksatt flere gode tiltak for å styrke forebyggingen av vold og overgrep mot barn. FNs barnekonvensjons artikkel 19 stiller klare krav til nasjonale myndigheters ansvar for å sikre barns rett til beskyttelse. En gruppe som har fått liten oppmerksomhet, er barn og ungdom som selv har begått seksuelle overgrep eller som har annen upassende seksuell atferd. Ifølge oversiktsstudier¹ estimeres det at 20 til 50 pst. av alle seksuelle overgrep mot barn og ungdom er begått av tenåringsgutter. Disse tallene bekreftes også av studier² gjort i Norge, hvor om lag 30 pst. av alle rapporterte seksuelle overgrep i perioden 2003–2004 i Nord-Norge ble begått av mindreårige. En høy andel barn og unge som begår overgrep har helseproblemer og familieproblemer³. Ungdom som selv har vært utsatt for seksuelle traumer, har om lag tre ganger så stor sannsynlighet for å utøve skadelig seksuell atferd mot andre, sammenlignet med gruppen som ikke har opplevd egne seksuelle traumer⁴. Dette viser dessverre tydelig at overgrep begått av unge utgjør et samfunnsproblem. Det er derfor helt avgjørende at de sikres gode tiltak slik at man kan forebygge eventuelle nye over-

grep. I tillegg viser forskning⁵ at opp mot halvparten av voksne overgripere gjennomførte sitt første overgrep i ungdomsalder. Dette taler sterkt for at man må gjøre mer for denne gruppen unge mennesker, slik at de kan få hjelp til å leve et liv uten kriminalitet. Kunnskapen må økes blant voksne som arbeider med barn slik at man kan forebygge overgrep, i tillegg til at behandlingstilbudet til barn som begår overgrep må styrkes.

Høsten 2014 la regjeringen frem tiltaksplanen «En god barndom varer livet ut», for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og unge. I planen er det foreslått en rekke tiltak som vil forebygge vold og overgrep mot barn og unge, og som vil sikre bedre oppfølging av barn som har vært utsatt for overgrep. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) har fått i oppdrag å lage en oversikt over behandlingstilbudet til barn og unge som forgriper seg seksuelt, jf. tiltak 35 i regjeringens handlingsplan, samt foreta en vurdering av hvilke tiltak som må iverksettes for å styrke behandlingstilbudet. Våren 2015 vedtok et enstemmig storting en helhetlig, tverrfaglig opptrappingsplan for å bekjempe vold i nære relasjoner. En styrking av tilbudet til barn og unge som forgriper seg må være en del av denne planen.

Avhør av barn og unge som begår seksuelle overgrep

Flere av barnehusene i Norge bistår i dag politiet med gjennomføring av avhør av barn og unge som forgriper seg seksuelt. Det foreligger likevel ikke noen rett for disse barna at avhøret skal foretas på Statens Barnehus. Ut fra hensynet om at barn som begår kriminelle handlinger først og fremst skal behandles som barn, og ut fra hensynet til samfunnssik-

¹ Barbaree & Marshall

² Bjørn, 2003; 2004

³ Vizard, 2013

⁴ Seto et al., 2010

⁵ Pullman & Seto, 2012

kerhet og behovet for å sikre likeverdig behandling av barn, mener forslagsstillerne at barn og unge som begår overgrep skal bli avhørt på Statens Barnehus. Statens Barnehus i Trondheim har i fem år foretatt avhør av denne gruppen unge mennesker og har gode erfaringer med dette. Statens Barnehus har god kompetanse i å fasilitere avhør av barn som er utsatt for vold og overgrep, eller vært vitne til det. Barn som selv begår overgrep er også barn, og trenger individuell tilrettelegging. Denne gruppen bør derfor etter forslagsstillernes mening få tilbud om tilrettelagt avhør på Statens Barnehus, noe som vil bidra til å ivareta deres rettigheter etter FNs barnekonvensjon.

Behandlingstilbud til barn og unge som begår seksuelle overgrep

Det er positivt at NKVTS har fått i oppdrag å se på behandlingstilbudet til barn og unge som begår seksuelle overgrep. Hjelpetilbudet til barn og unge som begår seksuelle overgrep eller annen krenkende seksuell atferd, er svært fragmentert i Norge. Etter forslagsstillernes mening vil det i dette arbeidet også være naturlig å se til både Danmark og Sverige som har kommet lenger enn Norge i deres behandlingstilbud av denne gruppen. I Norge er det kun få steder i landet hvor det finnes kompetanse om tilbud som denne gruppen trenger, blant annet i Bergen og Trondheim.

Ressursenhet V27, en klinisk enhet som er knyttet til Betanien barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) ved Betanien sykehus i Bergen, arbeider med barn og unge under 18 år som har begått seksuelle overgrep, eller som har vist upassende seksuell atferd. De tar kun inn saker fra eget distrikt og er en ressursenhet for Helse Vest. Deres team består av psykologer og lege med spesialkompetanse innen feltet.

Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), region Midt og Barnehuset i Trondheim har de tre siste årene samarbeidet rundt utviklingen av et kompetansehevingsprogram for utredning og behandling av mindreårige som begår seksuelle overgrep. Dette har vært et velfungerende prosjekt på tvers av ulike etater. Prosjektperioden er nå snart over, samtidig som det ikke ser ut til å bli erstattet av noe annet. Det er derfor viktig å sikre kunnskapen som de har opparbeidet og sikre videreføring av tilbudet.

En metaanalyse⁶ viser at for ungdom med skadelig seksuell atferd som har mottatt overgrepsspesifikk behandling, er gjentagelsesraten lavere (7,08

pst.) sammenlignet med andre som har avbrutt eller ikke tatt imot behandling (18,9 pst.).

Institusjon for barn og unge som begår seksuelle overgrep

Det finnes ingen egne institusjoner for mindreårige som har begått seksuelle overgrep. Det har, etter det forslagsstillerne har fått kunnskap om, fått som konsekvens at barn som selv er utsatt for seksuelle overgrep er blitt plassert på samme institusjon som barn som har begått seksuelle overgrep, og da på institusjoner som ikke er utformet slik at man kan forhindre at nye seksuelle overgrep blir begått. Det er etter forslagsstillernes mening helt uakseptabelt. Det bør derfor opprettes egne institusjoner for denne gruppen slik at man kan ivareta både dem som begår overgrep og barn som er utsatt for slike overgrep på en god måte. I den sammenheng må man gå gjennom regelverket for å sikre at man har nødvendige og forholdsmessige hjemler for å ivareta barnas sikkerhet på en forsvarlig måte. Dette kan for eksempel gjelde ulike sikkerhetstiltak som kan forebygges at eventuelle nye overgrep vil kunne begås. Dette er helt avgjørende for å sikre det enkelte barns rettssikkerhet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sikre at avhør av barn og unge under 18 år som er mistenkt for seksuelle overgrep, blir gjennomført ved Statens Barnehus.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at barn og unge som begår seksuelle overgrep, får tilbud om individuell oppfølging og terapeutisk behandling.
3. Stortinget ber regjeringen sikre egne institusjoner for barn og unge som forgriper seg seksuelt, for å hindre at man plasserer de som begår seksuelle overgrep og barn som er utsatt for seksuelle overgrep, på samme institusjon. I den forbindelse må man gå gjennom regelverket for å sikre nødvendige hjemler for å hindre at barn begår nye overgrep mens de bor på institusjonen.

⁶ utført av Reitzel & Carbonell (2006)

17. februar 2016